

06 feb 2025 -07:45

Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens roept de federale regering op om van mensenrechten een prioriteit te maken

Vandaag stemmen de federale parlementsleden over het regeerakkoord. Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) roept de nieuwe federale overheid op om mensenrechten centraal te stellen in de uitvoering van het regeerakkoord.

Verbeteringen op vlak van mensenrechten

“We verwelkomen de aandacht die de nieuwe regering wil schenken aan zaken zoals fysiek en telefonisch toegankelijke dienstverlening of de bescherming van ouderenrechten via een VN-conventie. Ook het engagement om de rechten van slachtoffers te versterken is positief,” zegt Martien Schotsmans, directeur van het FIRM.

“We vinden het eveneens positief dat de federale regering in het akkoord letterlijk stelt dat het de rechtsstaat wil versterken. We verwachten echter nog verduidelijking over de concrete engagementen en de manier waarop deze uitgevoerd zullen worden. Om dit engagement om de rechtsstaat te versterken ook werkelijk in de praktijk om te zetten, is het FIRM bereid om de nieuwe regering en het parlement kritisch te ondersteunen met adviezen, aanbevelingen en onderzoeken.”

Risico op aantasting van de vrijheid van betogen

Het FIRM is onder meer bezorgd over het feit dat de nieuwe federale regering het mogelijk wil maken om bepaalde mensen een betogingsverbod op te leggen. Het bracht daarover – net als veel andere actoren – al negatief advies uit toen de vorige regering dit wilde invoeren.

Zo'n verbod roept immers veel vragen op. Over de proportionaliteit, maar ook over de handhaving ervan. “Om te weten of iemand op een betoging aanwezig is, moet je iedereen gaan controleren, wat kan leiden tot een nog veel verdere inmenging in de fundamentele rechten en vrijheden van burgers, in het bijzonder op het vlak van privacy,” stelt Martien Schotsmans.

Voldoende middelen voor justitie

Een andere zorgwekkende tendens die opnieuw aan bod komt, is volgens het FIRM de steeds grotere verschuiving van bevoegdheden van de rechterlijke macht naar de uitvoerende macht.

“Deze verschuiving wordt vaak verantwoord vanuit de vaststelling dat er onvoldoende capaciteit is bij het gerecht. Maar een antwoord hierop moet net zijn om justitie te versterken. Dat is trouwens ook een aanbeveling van de Europese Commissie aan België,” zegt Martien Schotsmans. “De mensenrechten van burgers worden beter gerespecteerd als een onafhankelijke en onpartijdige rechter hun zaak behandelt.”

Het FIRM betreurt het gebrek aan concrete maatregelen met betrekking tot investeringen in justitie om de achterstand van rechtszaken en de duur van bepaalde gerechtelijke procedures echt aan te pakken, maar kijkt uit naar de beleidsnota justitie.

Aantasting van de rechten van mensen op de vlucht

Het FIRM maakt zich ook ernstige zorgen over de maatregelen die de rechten van mensen op de vlucht ernstig zullen beperken. Zo zou men voor nog meer mensen die internationale bescherming vragen het recht op opvang ontzeggen of inperken.

Het FIRM herinnert eraan dat de rechtsstaat in België al sterk onder druk staat en dat de aangekondigde maatregelen dit nog kunnen versterken. De Belgische staat werd immers al meer dan 10.000 keer veroordeeld omdat het mensen die in ons land asiel aanvragen, niet de opvang geeft waar ze recht op hebben. Meer mensen het recht op opvang ontzeggen is geen mensenrechtenconform antwoord op die veroordelingen, zo geeft het FIRM aan.

Het FIRM is ook bezorgd over de mogelijke gevolgen van bepaalde hervormingen van procedures voor de onafhankelijkheid van rechters en het recht op een effectief rechtsmiddel, twee fundamentele beginselen in een rechtsstaat.

Respect voor mensenrechteninstellingen

Het FIRM is tevreden dat het regeerakkoord expliciet vermeldt dat het wil streven naar een gezamenlijke A-status voor de Belgische mensenrechteninstellingen. Die A-status betekent dat de mensenrechteninstellingen voldoen aan internationale criteria die werden vastgelegd door de Verenigde Naties, zoals onafhankelijkheid en een ruim mandaat, maar ook voldoende financiële middelen.

De federale regering wil de financiering van Unia - één van die mensenrechteninstellingen - met 25% verminderen. "In het regeerakkoord staat geen enkele objectieve motivering voor deze keuze," reageert Martien Schotsmans. "We roepen de regering op om de bestaande expertise en onafhankelijkheid van onze instellingen te waarderen en te beschermen. Het inperken van mandaten of aanzienlijk verminderen van budgetten van instellingen die mensenrechten verdedigen, zal leiden tot een verminderde bescherming van de mensenrechten."

Het FIRM geeft ook aan dat zijn interfederalisering een noodzakelijke voorwaarde is voor het behalen van de A-status. Dit betekent dat het FIRM ook bevoegd zou worden voor wat beslist wordt op niveau van de deelstaten waar nu nog geen mensenrechteninstelling voor bevoegd is, namelijk de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze interfederalisering is nodig om ervoor te zorgen dat de mensenrechten van alle inwoners in ons land op een gelijke manier worden beschermd. Binnen de werkzaamheden rond de A-status blijft deze gelijke bescherming voor iedereen een van de aandachtspunten van het FIRM.

Het FIRM bekijkt het regeerakkoord nog verder in detail en zal aandachtig opvolgen of de voorziene maatregelen worden uitgevoerd met respect voor de mensenrechten. "Ons doel is ervoor te zorgen dat het regeerakkoord echt bijdraagt aan de bescherming en bevordering van mensenrechten voor iedereen," besluit Martien Schotsmans.

Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering
van de Rechten van de Mens
Leuvenseweg 48
1000 Brussel
België
<https://www.firm-ifdh.be>
info@firm-ifdh.be

Jolien Carnel
Communicatiemedewerker
+32 479 86 88 23
jcar@firm-ifdh.be

Pierre Charlot
Communicatie
+32 479 88 64 62
pierre.charlot@firm-ifdh.be